

LA VILA

Número 3 - Febrer 2002

Associació Cultural Socarrats de Vila-real

IXè Premi Socarrat Major

Pasqual Juan

«Pasqualet de Vila-real»

Programació Primavera 2002

Divendres 15 de març a les 20 h

Exposició sobre la Flora del Montsant, i xarrada al voltant del tema, a càrrec de la seua autora Monserrat Domingo.

Atenció: En la programació que ja s'ha enviat als socis figura que aquesta activitat es realitzarà al divendres 22 de març. Hi ha un canvi de data, però. Per motius aliens a la organització, l'activitat està programada per al **divendres 15 de març a les 20 h**. Disculpeu les molesties.

Diumenge 21 d'abril a les 9,30 h

Eixida des dels Porxes de la Plaça de la Vila per visitar el Castell d'Onda i l'antiga Vila. Visita guidada pel professor Josep Juli Centelles. (El transport es farà en cotxes particulars o bicicletes).

Associació Cultural SOCARRATS

C/Solades, 10
Telèfon 964 538 457

12540 Vila-real

Marca el que t'interessa i fes-nos arribar la
BUTLLETA D'INSCRIPCIÓ:

Nom: ..... Cognoms: .....

Adreça: .....

Localitat: ..... C. P.: .....

C/C:

- Vull rebre informació sobre l'associació cultural
- Vull fer-me soci/sòcia de Socarrats Vila-real (30 €)

Editorial

La data del dotze de gener de 1706 és una de les més tràgiques de la nostra ciutat. Ja sabeu que aquella guerra fratricida entre valencians maulets (austracistes) i botiflers (borbònics) va provocar la crema del Vila-real d'aleshores.

Els nostres conciutadans com tots els habitants de les viles reials, no sotmesos a cap poder nobiliari intermedi, es decantaren clarament per l'Arxiduc Carles d'Àustria, el qual va arribar a jurar els Furs Valencians.

Un any després (1707) tingué lloc la desfeta d'Almansa i la crema de la ciutat de Xàtiva on dos-cents cinquanta anys més tard (concretament una vesprada del mes d'agost de 1956) un il·lustre vila-realenc i jutge de la capital de la Costera, el doctor Carles Sarthou Carreres, va decidir, com a director del museu municipal de l'Almodí i, molt probablement, resignat a viure entre dues ciutats "socarrades", dur a terme un acte testimonial de revenja político-cultural.

Efectivament un gran intel·lectual del nostre poble, nascut a casa nostra el 1876 i mort a Xàtiva el 1971, va tenir la idea i va prendre la decisió de penjar aquell retrat, obra de Josep Amorós, que representa el rei que abolí els Furs Valencians, Felip V, cap per avall.

A Vila-real hauriem de pensar a commemorar el Tercer Centenari, el 2006, no sols recordant aquest trist esdeveniment històric sinó reforçant el gest i l'obra del doctor Carles Sarthou Carreres, agermanant aquestes dues ciutats; així retriem un digníssim homenatge a aquells maulets avantpassats nostres (els noms i cognoms dels quals es troben ressenyats per Benet Traver) que perderen la vida lluitant per les llibertats valencianes.

LA JUNTA

A PROPÒSIT

LES QUATRE BARRES DELS ACTUALS VALENCIANS

Com els lectors habituals hauran advertit, tant el format com la quantitat de continguts han canviat respecte als números anteriors. Diem lectors habituals amb una certa ironia. Ens podem preguntar si és que ni ha, si és que n'hi pot haver de lectors habituals d'aquesta revista esporàdica. Tanmateix, després de la tercera entrega, número 2, la Junta va decidir, oïdes les suggerències d'alguns socis no continuar amb el balafament dels minsos recursos de l'associació però sí continuar amb l'edició d'una revista o butlletí, digue-li com vulgueu, mantenint els objectius plasmats en l'editorial del primer número:

«...publicar tant les opinions i treballs dels escriptors i intel·lectuals convidats a les activitats, així com fer arribar a la major quantitat de públic possible els actes que organitza de manera mensual l'associació.

Els continguts són diversos: articles sobre viatges, vins valencians, acudits, entrevistes, semblances sobre entitats del poble, imatges sobre les activitats dels socarrats, així com opinió. Volem que número a número esdevinga una eina més per donar opinions, una tribuna lliure, on tindran cabuda totes les sensibilitats...»

Aprofitem aquestes pàgines per convidar a tots els socis, i també a tota aquella persona interessada, a participar-hi, a fer-nos arribar les seues crítiques, els seus articles, les seues propostes. Animeu-vos! Passar de lectors habituals a escriptors esporàdics no us exigirà més que un

La festa dels sis-cents

A les passades festes de setembre es va celebrar, organitzada pels Socarrats, la primera reunió de sis-cents a Vila-real

La concentració dels participants, venguts de les comarques properes, i fins i tot algun des de València, va tenir lloc a l'Ermitori. Des d'allí la caravana va fer un recorregut per les principals avingudes fins arribar a la Plaça de la Vila.

En la fotografia de l'esquerra podeu admirar un dels flamants vehicles que van participar. Sembla nou de trinca, no?

Entrega de premis.

Esperem que aquesta iniciativa tinga continuïtat. L'associació està disposada a que així siga.

Un altre premi per al nostre company

Una nova obra de Vicent Usó guardonada a Andorra

El 8 de novembre passat, l'escriptor de Vila-real i soci de Socarrats, Vicent Usó, va rebre de mans del president del Govern d'Andorra, Marc Forné, el **premi Fiter i Rossell de novel·la** per l'obra "**L'herència del vent del sud**". El guardó, que es lliura en un sopar literari ja veterà, el convoca el Cercle de les Arts i les Lletres i el patrocina el Ministeri de Turisme i Cultura d'Andorra. De l'edició de l'obra se'n fa càrrec l'editorial Columna, que preveu que la novel·la estiga al carrer abans de la primavera.

"L'herència del vent del sud" s'inicia una calorosa vesprada d'agost de 1947, quan Pasqual el Negre irromp a la taverna de la Vila amb una notícia que somou els ànims de la parròquia. No serà l'única que els arribi aquell dia: al Pla de la Creu corre la brama que l'hereu dels Iborra –els senyors del poble– ha patit un accident. Un misteriós accident que serà el punt de partença d'una trama que, a poc a poc, anirà involucrant tots els habitants de la Vila. Escrita en un llenguatge que combina registres diversos (monòlegs, cròniques periodístiques, informes administratius, narració convencional...) i situacions que van de l'humor més àcid a la tragèdia més íntima, "L'herència del vent del sud" aspira a retratar la complexitat de la vida quotidiana d'una ciutat mediterrània en les acaballes dels anys 50.

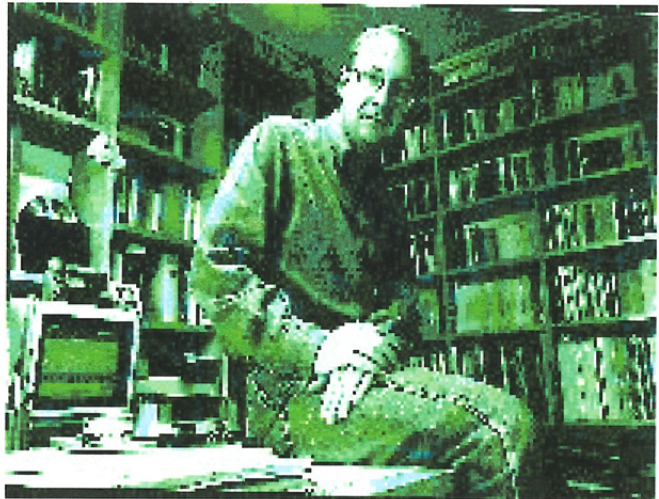

Foto: Pau Bellido

L'editorial Brosquil reedita les dues primeres obres: "La cançó de la terra estimada" i "En els arbres i en el vent".

Aquesta no serà, tanmateix, l'única novetat literària de Vicent Usó durant l'any 2002. L'editorial Brosquil publicarà abans de l'estiu "**La memòria del vent**", un volum on es reuneixen les dues primeres obres de l'escriptor de Vila-real, "**La cançó de la terra estimada**" i "**I en els arbres i en el vent**", publicades fa anys per l'Ajuntament de Vila-real i que, ara, podran estar de nou a l'abast del públic.

La revista La Vila, en nom de l'Associació Socarrats, et dona la més sincera enhorabona i desitja continuar incloent en les pàgines dels futurs números més èxits produïts per la teua ploma.

La presentació al poble de l'obra premiada, "L'herència del vent del sud", comptarà amb l'organització, com altres vegades, de la nostra Associació. S'avisarà oportunament de la data i el lloc.

PORTUGAL. Lisboa i entorns.

Per Josep Pasqual Gil i Monzó.

Certament, Portugal ha estat de sort, com apuntava la nostra Socarrada Major 2001 Isabel Clara Simó. Sort, d'haver reeixit en la defensa de la seva llibertat front a Castella i arribar a la Unió Europea amb veu i vot, comissaris i eurodiputats. Com a Estat independent de ple dret.

La sort, naturalment, cal buscar-la sense desmai i Portugal ho ha fet des del segle XII com una constant de la seva història. I ho continua fent, malgrat haver de travessar l'estat advers, la permanent amenaça, per arribar a Europa. Això es veu només tocar terra lusitana.

Aquella mena de subordinació mental, de complex d'inferioritat cultural i política que ací sembla tan natural respecte a Castella, allà no funciona.

La vida és en portuguès, la premsa inclosa. La cultura és portuguesa en forma i contingut. L'idioma és aquella llengua tan dolça que en Fraga rebrega tan grollerament nord enllà però neta i normalitzada, plena de matisos i variants com la pell dels portuguesos i portugueses aplegats per tots els vents. La immigració s'expressa en l'idioma de Camoens com el fet més natural i el mestissatge és tan enriquidor com poc conflictiu.

Bocabadava a un francès que tots els nens de Lisboa parlaren el portuguès. Ves quin cas.

Portugal no és que visca d'esquena al món castellà. És que tant se li'n refot. Els fullets, els cambriers, els recepcionistes d'hotel, se t'adrecen en portuguès. I si cal, en anglès, la llengua franca. Però mai no cauen al parany de *el español*. Saben que els hi va la vida i la llibertat.

Passejar Lisboa, visitar els entorns - Alcobaça, Batalha, Thomar, Alcàçovas- és un constant recordatori del preu de la llibertat que, com a poble, han hagut de pagar històricament front a les apetències castellanes. Les principals avingudes i places -Liberdade, Restauradores- en són constant testimoni.

Els monuments també ens parlen de llibertat intel·lectual a l'hora de designar fets històrics comuns, com el concepte global de Guerra Peninsular front al castellà *de la Independencia*, que ací ens imposa l'escola espanyola al nostre de Guerra del Francès. O la presència d'un gòtic final, el manuelí -a Batalha, els Jerònims o la Torre de Belem de Lisboa-, alternatiu i paral·lel a l'isabelí de Castella. En fi, Portugal remarca sempre la personalitat pròpia. A ningú de l'altiplà se li acudirà mai dir-li *Poniente* o *el Poniente español*. Faria el ridícul.

Què dir-vos dels valors turístics?. Obert a l'Atlàntic, el paisatge és magnífic; el menjar, bo, barat i abundant - el marisc, fresc, variat i assequible -; el patrimoni urbà i monumental, de primera - no passeu de llarg Évora ni us hi perdeu la seu, el temple romà i la capella **dos ossos** a sant Francesc, ni el cister d'Alcobaça - i Lisboa, amb excel·lents transports públics de tota mena, una de les ciutats més encisadores de l'ara un poc més Europa nostra.

Els borbons, per fi, com els del Benelux, ja són reis de *calderilla* i no cal canviar moneda.

I com a Espanya-Castella no paguen autopistes de pillatge, només us haureu de gratar la borreta de Puçol a Les Alqueries, i és optatiu. També hi ha la fila índia de l'N-340.

Definitiu. L'autonomia que ens cal és la de Portugal. Ja m'ho contareu en vindre.

URBANITZACIÓ DEL MADRIGAL

Gran berenar de negres. Amenitzat pel soroll industrial.

*Bendites ànimes del
Purgatori (entre Els
Àngels i els Dimonis)*

AL MENÚ!

(Paga, traga i calla)
Circuits de velocitat de
doble direcció, a muntó.
Rodones a l'engròs.
Tallarem per on voldrem.
Puntuals, baix taula.
Qui ha respectat lleis i
distàncies ho pagarà car
(en diners i en terrenys).

*Pepers,
pesseters
i filibusters...*

A LA CARTA!

*(Demaneu, demaneu
a cor què vols !)*
Vials de sentit únic.
Amplés i atzucacs al gust.
Al vip, tracte d'amic.
Tot i fer tard, taula parada.
Vostè mana, bwana.
Premis als saltamarges.
I vinga democràcia !

*Lluïda actuació dels ninots gegants
PASQUAL I MARIGRÀCIA
patrocinada per Cartonatges Sapllana,
especialistes en cartró pedra.
I tot per l'interès públic, tu !*

L'amic i excel·lent escriptor xatívi Toni Cucarella ens ha fet notar una errada en una de les il·lustracions de la secció «El racó del viatger» del número anterior dedicat a Xàtiva. El peu de foto on diu "la Sinagoga" de Xàtiva ha de dir "cal Cigroner", casal modernista d'un conegut indià de la ciutat dels Borja. Li agraïm l'esmena. I l'il·lustrador es disculpa del lapsus.

Excursió per la séquia

Una de les activitats que es van dur a terme en la tardor del 2001 va ser una excursió per la séquia. Concretament, pel tram que, començant al poble, continua cap a Nules. El tram anterior, de l'assut al poble, ja va ser objecte d'un altre recorregut.

El guia va ser el nostre estimat Leandre, que amb la seua paciència i bon humor ens va anar sumministrant, a xicotetes dosis, sabiduria de la bona, a peu de séquia, des del poble fins a l'alqueria de Bou.

Les troballes van ser moltes i diverses i com que encara no era l'any 2002, no van ser en euros.

En les fotografies que il·lustren aquesta pàgina podeu comprovar com la importància cabdal que tenia la séquia ha cedit davant les pressions urbanístiques. Les agressions arriben a impedir el pas dels vianants pel seu costat.

Hi ha qui ha proposat el seu recobriment al seu pas pel nucli urbà, volent amagar allò que podria ser un tret característic de la població. Algun mitjà de comunicació va llançar la hipòtesi de que la caiguda a la séquia de la xiqueta saharai va ser dins del propi nucli urbà i no prop d'on va ser trobada, cosa més plausible donada l'existència de nombroses alquerietes abandonades al voltant de l'alqueria de Bou. Ens neguem a creure que s'haja aprofitat conscientment el malaurat esdeveniment per a donar arguments a la possibilitat de recobrir la séquia.